

Høring – Tilpasning av alderspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning til alderspensjon fra folketrygden opptjent etter nye regler – levealdersjustering og samordning.

Det vises til høring om regelverket for samordning og levealdersjustering for kull som skal få alderspensjon fra folketrygden opptjent etter nye regler. Tekna avgir med dette sitt svar.

Sammendrag

Tekna kan ikke støtte departementets forslag til endringer i samordningsloven på følgende punkter:

- Den foreslåtte videreføringen av samordningsfordeler er for svak
- En skjerping av levealdersjusteringen fra forholdstall til delingstall blir svært sterk. Tekna mener forholdstall fortsatt kan brukes men kan støtte innføring av justeringstall på basis av delingstallet for 1954-kullet (14,20)
- Forslagene ivaretar ikke pensjonsreformens prinsipper for de som står lenge i arbeid. Tekna foreslår to justeringer av samordningsreglene som begge ivaretar dette.

Innledning

Offentlig tjenstepensjon er en brutto tjenstepensjonsordning på ytelsesform. Pensjonsordningen er i sin konstruksjon basert på at det er en fast pensjonsalder. Ved oppnådd pensjonsalderen ble det typisk tatt ut alderspensjon fra både folketrygden og tjenstepensjonsordningen samtidig, og dette gikk sammen med tilbaketrekning fra arbeidslivet. Samordning skjedde da ved oppnådd pensjonsalder og bruttomodellen bidro til å sikre alle ansatte om lag samme samlede pensjonsnivå uavhengig av pensjonsgrunnlag.

Etter at det offentlige tjenstepensjonssystemet ble teknisk tilpasset fleksibel alderspensjon i folketrygden og levealdersjustering ble innført fra 2011, har svakhetene i tilpasningen av offentlig tjenstepensjon kommet klart fram. Offentlig tjenstepensjon er svekket, og i særlig

grad for yngre kull. Dette skyldes levealdersjustering i kombinasjon med manglende mulighet for videre opptjening og samordningsprinsippene for de som står i stilling etter 67 år.

Nå som samordningsregelverket er på høring er det viktig å påpeke at det er krevende å forholde seg til dette isolert fra utformingen av offentlig tjenstepensjon for øvrig. Det er samordningsmetoden som medfører at det er i offentlig tjenstepensjon er svært svake insentiver til å stå lenge i arbeid. Samordningsreglene ble etter forhandlingene i 2009 utformet på en måte som ikke bidrar til å understøtte pensjonsreformens målsettinger. Det er derfor også viktig at dette blir sett i sammenheng med det varslede initiativet til å finne en varig tilpasning av offentlig tjenstepensjon til pensjonsreformen.

Det er tre sentrale problemstillinger som tas opp i høringsnotatet:

- Videreføring av samordningsfordeler ved ny samordning mot ny folketrygd
- Håndtering av levealdersjustering ved samordning mot ny folketrygd
- Samordning for de som står lenge i arbeid

Tekna kan ikke støtte departementets forslag til løsning på noen av de nevnte problemstillingene.

Vi mener det legges opp til å videreføre et for lavt nivå på samordningsfordeler og at dette bidrar til å svekke offentlig tjenstepensjon. Samordningsfordelene må økes for at verdien av samordningsfordelene skal opprettholdes. Vi mener nye samordningsfordeler må være en konsekvens av teknisk sett ny beregningsmetodikk og ikke en innstramming.

Vi kan ikke støtte den kraftige økningen i effekten av levealdersjustering som departementet foreslår. Departementets forslag er å reversere den mildere levealdersjusteringen som følger av bruk av forholdstall i dag, og at den mildere levealdersjusteringen for eldre kull, fullt ut skal tas inn igjen av yngre kull. Dette vil bidra til en kraftig skjerpet levealdersjustering, noe som er underkommunisert i høringsnotatet. Tekna mener overgang til delingstall bør gjennomføres med utgangspunkt i effekten av levealdersjustering etter dagens regler for det første kullet som skal få pensjon beregnet etter nye regler.

Det er etter vår vurdering nødvendig å se på samordning for de som står lenge i arbeid på nytt. Departementet foreslår i høringsnotatet en videreføring av en begrensingsregel på bruttopensjon som gjelder i dag, og som er svært urimelig. Vi mener begrensingen på bruttopensjon etter levealdersjustering må oppheves med umiddelbar virkning.

Dagens regelverk innebærer at samordning med alderspensjon fra folketrygden skjer ved uttak av tjenstepensjon selv om uttak skjer etter 67 år. Vi mener prinsipielt at samordning må skje ved 67 år selv om tjenstepensjon tas ut senere. Med omregning for senere uttakstidspunkt vil samordning ved 67 år i det minste sikre offentlig ansatte en forutsigbar tjenstepensjon og at nettoppensjonen øker med senere uttak. Det kan ikke være slik at årlig netto tjenstepensjon reduseres ved senere uttak.

Våre forslag, nevnt ovenfor, er nærmere redegjort for i det følgende. Det er også vedlagt eksempelberegninger for et typeeksempel ikke utypisk for en offentlig ansatt. Til forskjell fra departementets eksempler er vårt typeeksempel konsekvent brukt i alle beregningseksempler og har noe karriereutvikling/stigende lønn gjennom karrieren.

Videreføring av samordningsfordeler ved ny samordning mot ny folketrygd

Departementet foreslår at samordningsfradraget før levealdersjustering baseres på pensjonsbeholdningen i folketrygden. Det skal beregnes et fradrag i pensjonsbeholdningen før samordning. Det foreslås i høringsnotatet fradrag både i form av et fast beløp og en fast andel av pensjonsbeholdningen. Det faste beløpet foreslås til 2,5 G mens den faste andelen foreslås lik 2 pst. av pensjonsbeholdningen.

Etter at fradrag er beregnet og trukket fra, er gjenstående pensjonsbeholdning samordningspliktig etter forslaget. Det foreslås at samordningspliktig pensjonsbeholdning omgjøres til pensjonsytelse og levealdersjusteres med folketrygden delingstall.

Vi støtter den tekniske løsningen for beregning av samordningsfradrag med en fast størrelse målt i grunnbeløp og en prosentsats. Det er imidlertid en problemstilling at dagens regelverk også innebærer en sikring i forhold til at det ikke skal samordnes med en alderspensjon fra folketrygden som er høyere enn den som følger av pensjonsgrunnlaget. Et slikt sikringsprinsipp bør videreføres selv om ny alderspensjon i folketrygden i seg selv innebærer en sikring gjennom opptjeningstaket på 7,1 G. Vi henstiller til departementet å se på hvordan dette kan utformes i praksis.

Det er viktigste for oss er at verdien av samordningsfordelene opprettholdes slik at den tekniske løsningen ikke innebærer en svekking av offentlig tjenstepensjon. Beregningene av samordningsfordeler i makro, utført på faktiske populasjoner og som gjengis i høringsnotatet, viser imidlertid lavere samordningsfordeler i makro. Vår vurdering er på denne bakgrunn at samordningsfordelene må økes gjennom økte fradrag i pensjonsbeholdningen opptjent i folketrygden.

I veiingen mellom en fast og en variabel komponent, vil en økning av prosentfradraget være det som i størst grad understøtter arbeidsinsentiver gjennom en marginal sett høyere uttelling for å stå lenge i stilling. Når en andel av opptjent pensjonsbeholdning holdes utenfor samordning vil det være en liten belønning i tjenstepensjon for meropptjening i folketrygden.

Vi foreslår allikevel at både den faste og den variable komponenten økes for å motvirke at samordningsfordelene svekkes samlet sett. Vi har imidlertid ikke tatt stilling til hvor mye parameterne må øke. Dette krever beregninger på populasjoner som vi ikke har anledning til å gjennomføre og som departementet herved oppfordres til å belyse.

I beregningene som er vedlagt har vi illustrert effekter ved å benytte hhv. 3 G og 2,5 pst. sammenliknet med 2,5 G og 2 pst. som departementet foreslår.

Håndtering av levealdersjustering ved samordning mot ny folketrygd

Problemstillingen er hvordan bruttopensjon for kull født etter 1953 skal levealdersjusteres. For kull født før 1954 levealdersjusteres bruttopensjon med folketrygdens forholdstall.

Departementet foreslår en overgang fra levealdersjustering med forholdstall til levealdersjustering med delingstall. Delingstall kan imidlertid ikke benyttes direkte siden de også innebærer en omgjøring fra en pensjonsbeholdning til en pensjonsytelse.

Bruttopensjonen som skal samordnes med ny alderspensjon i folketrygden, skal letter forslaget levealdersjusteres med delingstall, men etter en nivåkorrigering. Teknisk sett foreslås det levealdersjustering av bruttopensjon med justeringstall.

Justeringstallene fremkommer ved å dele delingstallet for det aktuelle kullet med forholdet mellom delingstall og forholdstall for 1943-kullet. Det teoretiske delingstallet for 1943-kullet er 13,42 mens forholdstallet er én ved 67 år. Departementet foreslår dermed at tallet 13,42 benyttes til nivåkorrigering av delingstall og etablering av justeringstall.

Forslaget innebærer at den begrensningen på den fulle effekten av levealdersjustering som er vedtatt i forholdstallene, ikke blir videreført. Konsekvensen er en kraftig økning i levealdersjustering av bruttopensjon. I høringsnotatet er dette synliggjort kun for fødselskull 1958, jf. eksempel 8.6. For dette kullet blir det med departementets forslag en levealdersjusteringseffekt som reduserer bruttopensjonen med hhv. 8,3 pst. og 13,8 pst. ved 67 år, alt avhengig av om bruttopensjon skal samordnes med hhv. gammel eller ny opptjening i folketrygden. Det er en betydelig endring som innebærer en klar svekking av offentlig tjenestepensjon og som vi ikke støtter.

Vi har teknisk sett ikke innvendinger mot bruk av et justeringstall i seg selv. Men det øker kompleksiteten å innføre justeringstall i tillegg til forholdstall og delingstall. Strengt tatt er det helt unødvendig, da bruttopensjon kan levealdersjusteres med forholdstall også fremover.

Det er etter vår oppfatning nærliggende å fortsette med dagens praksis med at bruttopensjonen levealdersjusteres med forholdstall. Bruttomodellen er den samme og det er kun beregning av samordningsfradrag det må lages regler for. Videreføring av forholdstall til levealdersjustering av bruttopensjon kan også kombineres med at samordningsfradraget levealdersjusteres med delingstall. En slik tilnærming vil også bli mer intuitiv siden bruttopensjonen fortsatt beregnes som i dag og er en ytelse. Det nevnes i denne sammenheng at privat sektors afp-ordning er levealdersjustert med forholdstall for kull etter 1953.

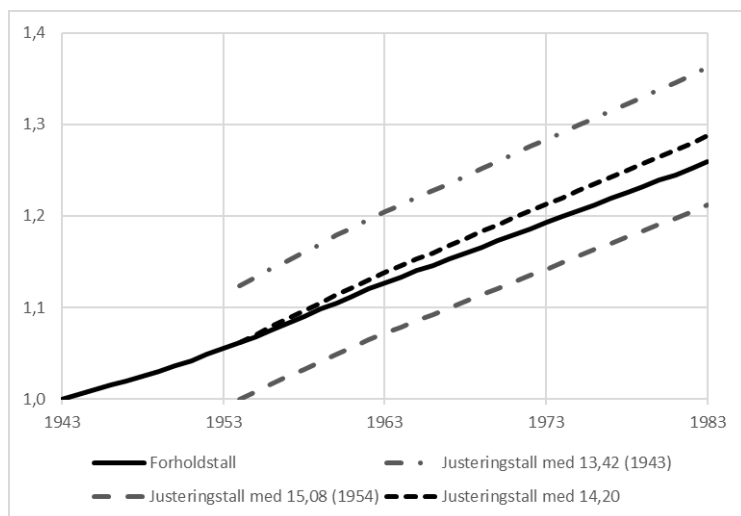
For justeringstall er vår innvendig knyttet til metoden for å trekke ut beholdningseffekten. Tekna mener bruk av forholdet mellom delingstallet og forholdstallet for 1943-kullet, 13,42, blir feil. Dersom det skal benyttes et justeringstall må det tas utgangspunkt i omregningsfaktoren som er relevant når systemet skal begynne å virke.

Tekna mener justeringstall må beregnes med 14,20 som referanseverdi for omregningsfaktoren. Tallet 14,20 er forholdet mellom delingstallet og forholdstallet til 1954-kullet, som er det første kullet som etter forslaget skal få en pensjonsberegning der justeringstall inngår. Med 14,20 som referanseverdi for justeringstall oppnås det en overgang til bruk av delingstall samtidig som levealdersjusteringseffekten av bruttopensjonen blir den samme med forholdstall og delingstall for 1954.kullet (ved 67 år).

Figur 1 viser at justeringstall beregnet fra en referanseverdi på 14,20 gir en gradvis overgang til en levealdersjustering som følger utviklingen i delingstallene, men uten et skift opp som blir resultatet ved bruk av 13,42 som referanseverdi for konstruksjon av justeringstall.

Det fremgår av figur 1 at bruk av justeringstall med 14,20 som referanseverdi gir kraftigere levealdersjustering enn bruk forholdstall for yngre kull enn 1954-kullet.

Figur 1. Forholdstall og justeringstall med ulike referanser etter fødselskull.

Selv om vi primært mener forholdstall burde vært videreført, registrerer vi at departementet ønsker en overgang til delingstall. På denne bakgrunn støtter vi overgang til bruk av justeringstall, men da med 14,20 som omregningsfaktor. En slik beregning av justeringstall gir en gradvis overgang til delingstall men uten en kraftig svekkelse av offentlig tjenstepensjon som resultat. Det vil imidlertid også med basis i 14,20 bli en sterkere effekt av levealdersjusteringen sammenliknet med bruk av forholdstall.

I vedlagte beregninger er vår løsning med justeringstall basert på 14,20, sammenliknet med departementets forslag på 13,42.

Samordning for de som står lengre i arbeid

Det er i dag svake insentiver til å jobbe lenge i offentlig sektor. Dette må ses i sammenheng med tilpasningene i offentlig tjenstepensjon til pensjonsreformen etter forhandlingene i 2009. Offentlig ansatte har fått alle innstramminger gjennom levealdersjustering og redusert regulering, men ingen fordeler. Samordningsmetoden er en viktig del problemet, og rammer i stor grad personer som står i stilling etter fylte 67 år gjennom konsekvenser for netto tjenstepensjon.

Når forhandlinger om en ny opptjeningsmodell for offentlig tjenstepensjon trekker ut i tid blir det trolig også flere kull som ikke vil bli påvirket av en omlegging. Det er derfor vårt utgangspunkt, når vi svarer på denne høringen, at dagens modell kommer til å gjelde for mange også fremover. Vi mener på denne bakgrunn det må gjøres endringer i samordningsregelverket for å rette opp urimelige konsekvenser for de som jobber lenge. Det er viktig at bruttomodellen gir en rimelig pensjon uansett, men dette må også ses i lys av at bruttomodellen fortsatt skal gjelde for mange selv om en ny offentlig tjenstepensjonsordning blir innført.

Regelen om at forholdstall/justeringstall ikke kan bli mindre enn én

Gjennom lovarbeidet etter avtalen om offentlig tjenstepensjon fra 2009 ble det innført en begrensning på bruttopensjonen samtidig med at samordningsfradraget ikke fikk en tilsvarende begrensning. Konsekvensen av denne regelen er tap av tjenstepensjon for de som arbeider utover den alder der begrensningen blir effektiv. Høyere alderspensjon fra folketrygden som skyldes færre år som pensjonsmottaker, gir tilsvarende reduksjon i årlig netto tjenstepensjon. Dette har gitt flere null i tjenstepensjon.

Vi mener denne regelen er sterkt urimelig og støtter ikke departementets forslag om å videreføre en begrensning om at justeringstallet for levealdersjustering av bruttopensjon ikke kan bli mindre enn én. Regelen må nå fjernes for forholdstall og det må ikke innføres en tilsvarende regel for justeringstall.

Samordning med folketrygden opptjent ved 67 år

Tilpasningene i bruttomodellen som ble gjort med virkning fra 2011, rammer i stor grad personer som står i stilling etter fylte 67 år. Mens ansatte i privat sektor får både høyere alderspensjon fra folketrygden, gjennom uttakseffekt og etter hvert opptjeningsseffekt, og høyere tjenstepensjon fra både opptjenings- og uttakseffekt, får offentlig ansatte i beste fall beholde alderspensjonen fra folketrygden.

Dette er imidlertid heller ikke opplagt selv om justeringstallet er større enn én. Effekten på netto tjenstepensjon av å fortsette i stilling etter fylte 67 år er teoretisk ubestemt. Den kan øke men, også bli redusert, og dette avhenger av individuelle forhold. Det er med andre ord uforutsigbare konsekvenser for de som jobber etter 67 år i dag.

Tekna mener samordning basert på opptjent alderspensjon i folketrygden ved 67 år har flere egenskaper som etter vår vurdering er ønskelige. Vi mener dette prinsippet bør erstatte dagens samordning ved pensjonering.

Det følger av vårt forslag at samordningen kan gjennomføres med endelig virkning ved 67 år gitt full opptjening. Offentlig tjenstepensjon blir dermed en nettoordning fra 67 år. Vårt forslag innebærer ingen endring for de som pensjoneres ved 67 år eller tidligere. Det medfører at problemstillingen knyttet til delingstall/justeringstall minst lik én for levealdersjustering av bruttopensjon opphører som relevant problemstilling. Samordning ved 67 år er enkelt å håndtere teknisk sett og er enklere å forholde seg til for pensjonsmottaker. Det vil gi bedre forutsigbarhet og blir enklere å håndtere ved overgang til en ny opptjeningsmodell i offentlig sektor.

Samordning ved 67 år gir sikkerhet for at meropptjening av alderspensjon i folketrygden ikke benyttes til å redusere netto tjenstepensjon. Det er også slik at premieinnbetalingen for de fonderte ordningene er basert på pensjonering ved 67 år. Premie er derfor allerede innbetalt.

Vårt forslag innebærer også at det kan tillates at netto tjenstepensjon tas ut i kombinasjon med videre arbeid. Ved senere uttak mener vi netto tjenstepensjon må omregnes etter nøytrale prinsipper fram til fratreden.

Det nevnes i denne sammenheng at samordning ved 67 år også ble vurdert i 2009. I omtalen av en modifisert bruttoordning i rapporten fra OfTP-utvalget, heter det blant annet:

«... De nye samordningsreglene bør så langt som mulig understøtte innretningen av de øvrige elementene i pensjonssystemet, og blant annet styrke insentivene til å stå i arbeid for eldre arbeidstakere. Dette tilsier isolert sett at samordningen skjer tidligst mulig, altså ved lavest mulige alder for uttak av folketrygd, og at bruttoordningen virker som en nettoordning fra denne alderen ...»

Pensjonskonsekvenser er illustrert i vedlegget.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Ivar Horneland Kristensen

generalsekretær

Vedlegg – Eksempelberegninger for å illustrer effekten av våre forslag

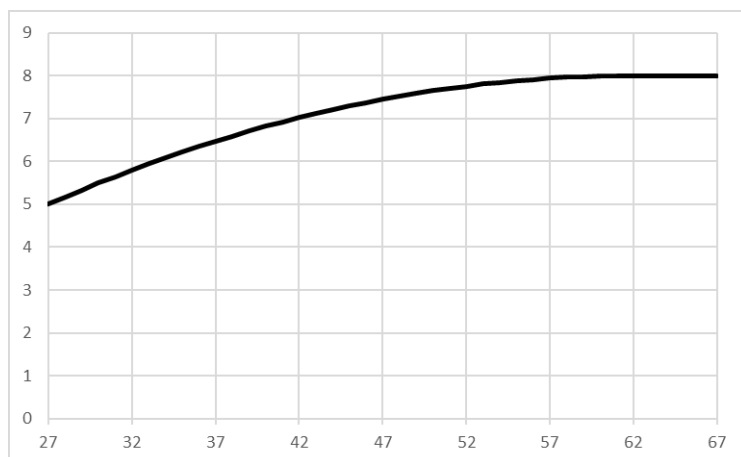
Det er tatt utgangspunkt i en person som arbeider i 100 pst. stilling fra 27 år i offentlig sektor. Opptjeningen i folketrygden følger lønnsutviklingen i stilling. Det gir 35 år med pensjonsopptjening ved 62 år og 40 års opptjening ved 67 år.

Lønnsutviklingen er brattere enn utviklingen i grunnbeløpet, slik at sluttlønn/pensjonsgrunnlaget blir høyere enn gjennomsnittslønna, alt målt i G. Det er også forutsatt at lønna øker med en avtakende vekstfaktor.

Konkret er det lagt til grunn en lønnsutvikling fra 5 G (468 170 kroner) ved 27 år, til 8 G (749 072) ved 62 år. Lønna forutsettes å ligge fast på 8 G etter 62 år. Lønnsutviklingen i G er illustrert i figur 2.

Pensjonsgrunnlaget ved 62 år ligger med forutsatt lønnsutvikling 15 pst. over gjennomsnittslønna i perioden 27-61 år (35 år). Tilsvarende ligger pensjonsgrunnlaget ved 67 år (lik pensjonsgrunnlaget ved 62 år) 12,9 pst. over gjennomsnittslønna i perioden 27-66 år (40 år).

Figur 2. Lønnsutvikling fra 5 til 8 G.

Med utgangspunkt i ovenfor nevnte lønnsutvikling er det beregnet kompensasjonsgrader (pensjon ved uttak i pst. av pensjonsgrunnlaget) for ulike fødselskull, ulike uttaksaldre og under ulike alternativ for hvordan bruttomodellen tilpasses.

Det er beregnet for kullene 1953, 1958, 1963, 1968 og 1973. Det betyr at både kull med kun gammel opptjeningsmodell i folketrygden, ny opptjeningsmodell i folketrygden og pensjon fra begge modeller er dekket.

I og med at offentlig tjenestepensjon verken skal samordnes eller levealdersjusteres før tidligst ved 67 år, er det kun sett på uttak og pensjonering ved hhv. 67 og 70 år.

Når det gjelder bruttomodellen, er departementets forslag slik det fremgår av høringsnotatet lagt til grunn som basisalternativ (basis ASD). Det betyr at samordning med ny alderspensjonsopptjening i folketrygden skjer etter fratrukk for 2,5 G og 2 pst. av pensjonsbeholdningen. Og videre at justeringstall for levealdersjustering av bruttopensjonen er beregnet med basis i 13,42 som omregningsfaktor. Det er sett på både videreføring og avvikling av regelen om at bruttopensjon ikke kan levealdersjusteres med et forholdstall/justeringstall mindre enn én. Det ses for øvrig bort fra nettogarantien for å få fram den underliggende pensjonen. Hvordan nettogarantien vil bli videreført er ikke tema i denne høringen. På den annen side vil det underliggende pensjonsnivå ha betydning for kostnadene knyttet til videreførte garantier.

Det er sett på tre alternativer til basis ASD. Dette er høyere samordningsfordeler (endret samordning), levealdersjustering av bruttopensjon som ikke innebærer reversering av levealdersrabatten i forholdstallene (endret levealdersjustering), samt en tilpasning av bruttomodellen som sikrer uttelling for meropptjening i folketrygden etter 67 år (endret samordningsalder).

Endret samordning

Det er sett på en økning av samordningsfordelen i form av at den faste komponenten øker fra 2,5 til 3 G, samtidig med at prosentsetningen øker fra 2 til 2,5 pst.

Endret levealdersjustering

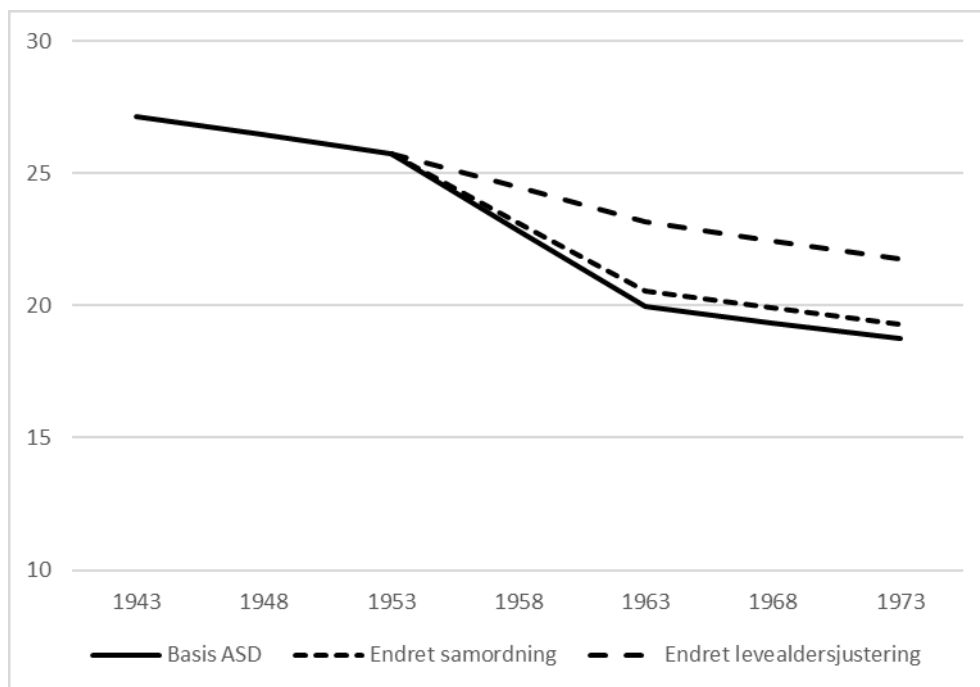
Det er sett på en løsning som innebærer at justeringstallet for 1954-kullet blir lik forholdstallet for dette kullet. Dette oppnås ved å beregne justeringstall med utgangspunkt i 14,20 i stedet for 13,42. Tallet 14,20 er forholdet mellom delingstallet og forholdstallet ved 67 år for 1954-kullet, mens 13,42 er det tilsvarende forholdet for 1943-kullet.

Bruk av 14,20 for å beregne justeringstall gir overgang til en utvikling som avledes fra delingstall, og som etter 1954-kullet gir en sterkere levealdersjustering enn videre bruk av forholdstall. En unngår imidlertid en kraftig endring i levealdersjusteringen av bruttopensjonen, som blir tilfellet med bruk av 13,42 som omregningsfaktor fra delingstall til justeringstall. Det vises for øvrig til figur 1.

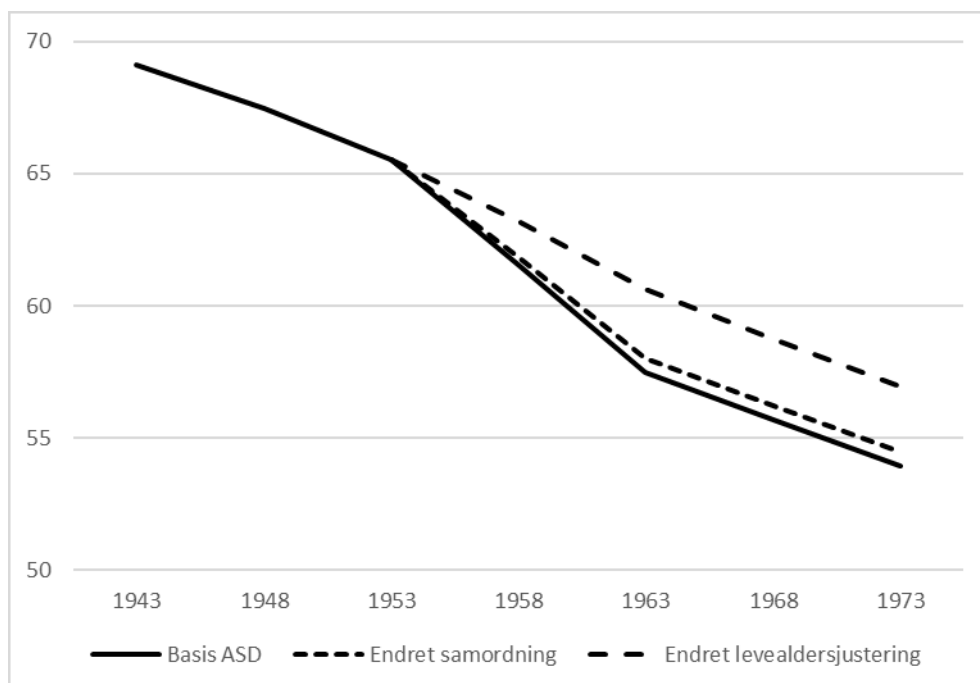
Figur 3 og 4 viser effekter av endret samordning og endret levealdersjustering av bruttopensjon ved 67 år, på kompensasjonsgraden. Figurene viser til sammenlikning også forlaget i høringsnotatet. Figur 3 viser netto tjenstepensjon mens figur 4 viser samlet pensjon. Det nevnes at datagrunnlaget er basert på 7 årskull nevnt tidligere.

Det fremgår klart fra figurene at endret levealdersjustering slik at justeringstallet baseres på 14,20 fremfor 13,42 bidrar til en om lag jevn utvikling i både netto tjenstepensjon og samlet pensjon.

Figur 3. Utvikling i kompensasjonsgrader for netto tjenstepensjon ved 67 år.

Figur 4. Utvikling i kompensasjonsgrader for samlet pensjon ved 67 år.

Tabell 1 viser effekter av endret samordning og endret levealdersjustering av bruttopensjonen under forutsetning av at begrensning på bruttopensjonen videreføres. Beregnede kompensasjonsgrader gjengitt i tabell 1 er sammenfallende med datagrunnlaget for disse kullene i figur 3 og 4.

Tabell 1. Kompensasjonsgrader med begrensning på bruttopensjonen.

Beregnete kompensasjonsgrader (pensjon i pst. av sluttlønn)										
	<u>Født 1953</u>		<u>Født 1958</u>		<u>Født 1963</u>		<u>Født 1968</u>		<u>Født 1973</u>	
	67 år	70 år	67 år	70 år	67 år	70 år	67 år	70 år	67 år	70 år
Basis ASD										
Folketrygd	39,8	47,4	38,7	47,6	37,5	47,5	36,3	45,8	35,2	44,2
Netto tjenestepensjon	25,7	22,1	22,8	21,8	20,0	20,0	19,3	19,3	18,8	18,6
Samlet pensjon	65,5	69,5	61,5	69,4	57,5	67,5	55,7	65,1	54,0	62,8
Endret samordning (3 G; 2,5 %)										
Folketrygd	39,8	47,4	38,7	47,6	37,5	47,5	36,3	45,8	35,2	44,2
Netto tjenestepensjon	25,7	22,1	23,1	22,1	20,5	20,7	19,9	20,0	19,3	19,3
Samlet pensjon	65,5	69,5	61,8	69,7	58,0	68,2	56,2	65,8	54,5	63,4
Endret levealdersjustering (basis 14,20)										
Folketrygd	39,8	47,4	38,7	47,6	37,5	47,5	36,3	45,8	35,2	44,2
Netto tjenestepensjon	25,7	22,1	24,5	21,8	23,2	21,7	22,4	22,9	21,7	22,1
Samlet pensjon	65,5	69,5	63,2	69,4	60,6	69,2	58,8	68,7	56,9	66,3

Endret samordningsalder

Dagens regelverk om at samordning skjer ved uttak av tjenestepensjon gjør at utsatt pensjonering etter fylte 67 år, som gir høyere pensjon fra folketrygden isolert sett, i mange tilfeller gir lavere netto tjenestepensjon. Dette skjer også i mange tilfeller selv om forholdstallet/justeringstallet er større enn én og at begrensningen i regelverket om at bruttopensjon ikke kan beregnes med lavere forholdstall/justeringstall enn én dermed ikke er effektiv.

Effekten på netto tjenestepensjon ved arbeid etter 67 år er individuell og avhenger av flere forhold. Dette er uforutsigbart for den enkelte og antakelig en ikke tilsiktet effekt av tilpasningen som ble effektuert fra 2011.

Her ses det på en alternativ tilpasning av bruttomodellen til fleksibel pensjon fra folketrygden. Konkret er det gjort beregninger basert på at samordning og utmåling av alderspensjon skjer ved 67 år. Dersom det arbeides videre får en dermed beholde sin meropptjening i folketrygden. For nettotjenestepensjon er det lagt til grunn en omregning til nøytralt uttak

basert på endring i forholdstall eller delingstall. En slik løsning miner om den løsningen som er valgt for ytelsesbasert pensjon i privat sektor i betydningen at den er basert på en beregnet folketrygd ved opptjeningsalder og omregnes ved senere uttak etter aktuariske prinsipper. Til forskjell fra privat sektor forutsettes det ikke her videre opptjening i samme eller annen tjenestepensjonsordning. Det skjer derfor kun en omregningseffekt av netto tjenestepensjon.

Tabell 2 viser effekter av alle våre forslag under forutsetning av at det ikke er begrensning på bruttopensjonen etter levealdersjustering.

Fødselskullet 1953 er med som referanse og påvirkes av endret samordningsalder ved uttak etter 67 år men ikke øvrige endringer. Beregninger som er påvirket av at det ikke er begrensning på bruttopensjon etter levealdersjustering, er merket i tabellen. Effekter med begrensning på bruttopensjonen er gjengitt i tabell 1.

Tabell 2. Kompensasjonsgrader uten begrensning på bruttopensjon.

Beregnete kompensasjonsgrader (pensjon i pst. av sluttlønn)										
	Født 1953		Født 1958		Født 1963		Født 1968		Født 1973	
	67 år	70 år	67 år	70 år	67 år	70 år	67 år	70 år	67 år	70 år
Basis ASD										
Folketrygd	39,8	47,4	38,7	47,6	37,5	47,5	36,3	45,8	35,2	44,2
Netto tjenestepensjon	25,7	30,4 *	22,8	25,1 *	20,0	20,0	19,3	19,3	18,8	18,6
Samlet pensjon	65,5	77,8 *	61,5	72,7 *	57,5	67,5	55,7	65,1	54,0	62,8
Endret samordning (3 G; 2,5 %)										
Folketrygd	39,8	47,4	38,7	47,6	37,5	47,5	36,3	45,8	35,2	44,2
Netto tjenestepensjon	25,7	30,4 *	23,1	25,4 *	20,5	20,7	19,9	20,0	19,3	19,3
Samlet pensjon	65,5	77,8 *	61,8	73,0 *	58,0	68,2	56,2	65,8	54,5	63,4
Endret levealdersjustering (basis 14,20)										
Folketrygd	39,8	47,4	38,7	47,6	37,5	47,5	36,3	45,8	35,2	44,2
Netto tjenestepensjon	25,7	30,4 *	24,5	27,0 *	23,2	23,8 *	22,4	22,9	21,7	22,1
Samlet pensjon	65,5	77,8 *	63,2	74,6 *	60,6	71,3 *	58,8	68,7	56,9	66,3
Endret samordningsalder (samordning ved 67 år)										
Folketrygd	39,8	47,4	38,7	47,6	37,5	47,5	36,3	45,8	35,2	44,2
Netto tjenestepensjon	25,7	30,6	22,8	26,9	20,0	23,4	19,3	22,6	18,8	21,8
Samlet pensjon	65,5	78,0	61,5	74,5	57,5	71,0	55,7	68,4	54,0	66,0

* Påvirkes av å fjerne begrensningen om forholdstall/justeringstall minst lik én.

Kompensasjonsgradene som er beregnet, jf. tabell 1 og 2, viser store effekter knyttet til begrensningen om forholdstall/justeringstall minst lik én for pensjonsuttak ved 70 år. Dette gjelder særlig for 1953- og 1958-kullet. For 1963-kullet inntreffer begrensningen etter fylte 70 år med departementets forslag. Endret levealdersjustering av bruttopensjonen gjør imidlertid at begrensningen inntreffer tidligere.

Endrede samordningsfordeler har en moderat effekt på kompensasjonsgradene.

Endret levealdersjustering av bruttopensjonen har en betydelig effekt på kompensasjonsgradene for yngre kull. Beregningene illustrer med andre ord den svekkelsen av offentlig tjenstepensjon som springer ut av departementets forslag.

Endret samordningsalder har også en betydelig effekt ved pensjonering ved 70 år. På den annen side må effekten ses i sammenheng med ytterligere tre år i stilling. I en slik sammenheng er effektene moderate og skyldes at det ikke gis ytterligere opptjening.